

Συμβάσεις.....	13
Ευχαριστίες	15
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	17
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	19

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Τι είναι η Παιδεία στα Μέσα και την Πληροφορία και γιατί είναι σημαντική

1.1. Η σημασία της Παιδείας στα Μέσα και την Πληροφορία.....	33
1.2. Ψηφιακά κείμενα και νέοι γραμματισμοί.....	35
1.3. Βασικές έννοιες και ορισμοί	38
1.4. Ανασκόπηση θεωρητικών προσεγγίσεων του γραμματισμού	42
1.5. Μοντέλα γραμματισμού.....	46
1.6. Το όραμα των πολυγραμματισμών: μια πρώτη παιδαγωγική προσέγγιση στην ΠΜΠ.....	48
1.7. ΠΜΠ και δημοκρατική συμμετοχή	50

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Προς μια ενιαία ορολογία για την Παιδεία στα Μέσα και την Πληροφορία

2.1. Παιδεία και γραμματισμός: ορολογικές παραδοχές	54
2.1.1. Παιδεία στα Μέσα και την Πληροφορία (media & information literacy).....	55
2.1.2. Γραμματισμός στα Μέσα (media literacy).....	56
2.1.3. Εκπαίδευση στα μέσα (media education)	57
2.1.4. Πληροφοριακός γραμματισμός (information literacy)	59
2.1.5. Γραμματισμός δεδομένων (data literacy).....	59
2.1.6. Γραμματισμός αναζήτησης (search literacy).....	60
2.1.7. Ψηφιακός γραμματισμός (digital literacy).....	60
2.1.8. Διαδικτυακός γραμματισμός	63
2.1.9. Πολυτροπικός γραμματισμός (multimodal literacy).....	63
2.1.10. Χωρικός γραμματισμός (spatial literacy).....	64
2.1.11. Γραμματισμός σύνθεσης ή ανακατασκευής νοήματος (remix literacy)	65
2.1.12. Τεχνολογικός γραμματισμός	65
2.1.13. Γραμματισμός προγραμματισμού	65
2.1.14. Λειτουργικός γραμματισμός.....	65
2.1.15. Κριτικός γραμματισμός	66
2.1.16. Προσωπικός γραμματισμός (personal literacy).....	67
2.1.17. Γραμματισμός ασφάλειας (security literacy)	67
2.1.18. Γραμματισμός δικτύων (network literacy)	68
2.1.19. Συμμετοχικός γραμματισμός (participatory literacy).....	68
2.1.20. Γραμματισμός ηθικής δεοντολογίας (ethical literacy).....	68

2.1.21. Σχολικός και ακαδημαϊκός γραμματισμός.....	69
2.1.22. Επιστημονικός γραμματισμός.....	70
2.1.23. Ειδησεογραφική Παιδεία ή γραμματισμός στις ειδήσεις	71
2.1.24. Γραμματισμός στην Τεχνητή Νοημοσύνη (TN).....	74
2.1.25. Γραμματισμός της Τεχνητής Νοημοσύνης.....	76
2.1.26. Περί ορισμών, γενικώς.....	79

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Πληροφορία και μάθηση

3.1. Ψηφιακοί γραμματισμοί και ικανότητες.....	83
3.2. Νέοι γραμματισμοί και μάθηση.....	86
3.3. Οι ειδήσεις ως γνώση	89
3.4. Κατανάλωση πληροφορίας και παραπληροφόρησης.....	93
3.5. Υπερφόρτωση με πληροφορίες	96
3.6. Γεγονός, άποψη, πεποίθηση	98
3.7. Γνωστική θεωρία Παιδείας στα Μέσα και την Πληροφορία.....	102
3.8. Εγγράμματος μηχανές.....	103
3.8.1. Μηχανές, ενσωμάτωση γνώσης και συλλογισμός.....	107
3.8.2. Δεοντολογικά ζητήματα και κοινωνικές επιπτώσεις του μηχανικού γραμματισμού.....	108
3.8.3. Μηχανές και Turing test.....	110

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Θεωρητικές βάσεις της ΠΜΠ

4.1. Θεωρίες διπλής διεργασίας και διπλών συστημάτων	115
4.1.1. Σύστημα 1 και Σύστημα 2.....	118
4.2. Ευρετικές μέθοδοι και λήψη αποφάσεων	123
4.2.1. Γνωστικές διεργασίες και επεξεργασία πληροφοριών	125
4.2.2. Γνωστικές προκαταλήψεις	126
4.3. Συλλογιστική βάσει κινήτρων (motivated reasoning).....	128
4.3.1. Κίνητρα και ψυχολογικοί μηχανισμοί.....	129
4.3.2. Κατευθύνσεις, στόχοι ή ακρίβεια;.....	130
4.3.3. Κοινωνική ταυτότητα.....	133
4.3.4. Ανάγκη για συμμετοχή	133
4.3.5. Επεξεργασία μηνύματος και κοινωνική επιρροή	134
4.4. Πληροφόρηση και πεποιθήσεις	135
4.4.1. Διόρθωση παραπληροφόρησης	137
4.4.2. Οι ειδήσεις στα ΜΚΔ.....	138
4.4.3. Κατανάλωση ειδήσεων στα ΜΚΔ – Το νέο περιβάλλον ενημέρωσης.....	139
4.5. Υπόθεση εκτεταμένου νου – εκτεταμένης γνώσης.....	140
4.5.1. Ανάθεση γνωστικών διεργασιών στο τεχνολογικό περιβάλλον	143
4.6. Μέσα, μάθηση και γνωστικές λειτουργίες	146
4.6.1. Διαμεσολαβημένη επικοινωνία (mediated communication).....	147
4.6.2. Οικολογία των μέσων	149
4.7. Θεωρίες ανάγνωσης και νέοι γραμματισμοί.....	151
4.7.1. Ανάγνωση για πρόσληψη της πληροφορίας.....	152

4.7.2. Ανάγνωση από ψηφιακά μέσα και κατανόηση πληροφορίας.....	154
4.7.3. Αναγνωστικές στρατηγικές και επιδόσεις	155
4.7.4. Ψηφιακή ανάγνωση και απόδοση νοήματος	157
4.7.5. Τεχνητή νοημοσύνη και online επικοινωνία	158

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Παιδεία στα Μέσα και Εκπαίδευση: από την Επικοινωνία στην Παιδαγωγική

5.1. Εκπαίδευση στην ΠΜΠ	163
5.2. Διδασκαλία της ΠΜΠ.....	168
5.3. Βασικές αρχές ΠΜΠ της NAMLE.....	171
5.4. ΠΜΠ και πρακτικές γραμματισμού.....	172
5.5. Εκπαιδευτικές παρεμβάσεις ΠΜΠ.....	175
5.6. Πρωτοβουλίες ΠΜΠ διεθνώς	179
5.7. Αποτύπωση της ΠΜΠ στην Ελλάδα στο ευρωπαϊκό πλαίσιο.....	185
5.8. Ειδησεογραφική Παιδεία (ΕΠ)	187
5.9. ΠΜΠ και προσχολική ηλικία	197
5.10. Ενδυνάμωση, υγεία και ΠΜΠ	200

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Μέτρηση δεξιοτήτων ΠΜΠ – Μεθοδολογία και έρευνα

6.1. Μεθοδολογία έρευνας ΠΜΠ.....	208
6.1.1. Πλαίσια αξιολόγησης της ΠΜΠ	208
6.1.2. Μεθοδολογικοί περιορισμοί και προκλήσεις.....	210
6.1.3. Μέτρηση των γραμματισμών.....	213
6.1.4. Πλαίσια εκτίμησης επάρκειας δεξιοτήτων ΠΜΠ.....	217
6.2. Έρευνα δεξιοτήτων ΠΜΠ σε φοιτητικό πληθυσμό	225
6.2.1. Ανάγκη για κατάρτιση σε Παιδεία στα Μέσα.....	226
6.2.2. Συνεχώς συνδεδεμένοι.....	227
6.2.3. Αλληλεπίδραση με διαδικτυακές πληροφορίες	227
6.2.4. Συνθήκες ενημέρωσης για την επικαιρότητα	228
6.2.5. Συζητήσεις στα ΜΚΔ	228
6.2.6. Πηγή πληροφορίας.....	229
6.2.7. Ανάγνωση από χαρτί ή από οθόνη.....	229
6.2.8. Όγκος πληροφοριών	231
6.2.9. Διάκριση μεταξύ γεγονότος και γνώμης	231
6.2.10. Προκατάληψη επιβεβαίωσης και αντίληψη για τον κόσμο	232
6.2.11. Προτίμηση πηγής πληροφόρησης	234
6.2.12. Ενημέρωση και πληροφοριακή συμπεριφορά άλλων χρηστών ΜΚΔ	234
6.2.13. Διαχείριση μεγάλου όγκου online πληροφοριών	235
6.2.14. Προθυμία για βαθιά σκέψη	236
6.2.15. Αίσθηση του ανήκειν	237
6.2.16. Οι συσκευές ως επέκταση του εαυτού.....	238
6.2.17. Ανάγνωση από χαρτί ή οθόνη	239

6.2.18. Θεωρία του εκτεταμένου νου	240
6.2.19. Κοινωνικοποίηση	241
6.2.20. Επιβεβαίωση ερευνητικών υποθέσεων	241
6.3. Συμπεράσματα της έρευνας και παρατηρήσεις	242
6.3.1. Παράγοντες που εξετάστηκαν	243
6.3.2. Αδυναμίες που παρατηρήθηκαν	247
6.3.3. Γενικοί περιορισμοί έρευνας	248
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	251
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α	
Το εργαλείο της ελληνικής έρευνας	265
A.1. Μέθοδος και υλικό έρευνας	269
A.2. Έλεγχος του εργαλείου για εγκυρότητα και αξιοπιστία	270
A.3. Δείγμα έρευνας	273
A.4. Έλεγχος δεδομένων	273
A.5. Βασικές υποθέσεις έρευνας	273
A.6. Ερευνητικές υποθέσεις και ερωτήματα	274
A.7. Κατασκευή ερευνητικών ερωτημάτων	280
A.8. Ανάλυση αποτελεσμάτων	281
A.9. Ανάλυση παλινδρόμησης	282
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β	
Διάγραμμα 36 Δεικτών Αξιολόγησης ΠΜΠ που αναπτύχθηκαν για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή	285
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ	
Παγκόσμιο Πλαίσιο της UNESCO για την Παιδεία στα Μέσα και την Πληροφορία με 113 κριτήρια αξιολόγησης δεξιοτήτων	289
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ	
Βασικές αρχές ΠΜΠ της NAMLE (Αμερικανική Εθνική Ένωση για την Παιδεία στα Μέσα – National Association for Media Literacy Education)	300
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε	
Πλαίσιο DigCompEdu	306
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΣΤ	
Πλαίσιο DigCompOrg	309
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	315